

Pivovarski muzej, Ljubljana – radionica za proizvodnju sode; snimio: A. Vanelli



Pivovarski muzej, Ljubljana – pult za točenje piva; snimio: A. Vanelli

## PIVOVARSKI MUZEJ PIVOVARNE UNION U LJUBLJANI

Višnja Zgaga  
Muzejski dokumentacioni centar  
Zagreb



Pivovarski muzej Pivovarne Union u Ljubljani, najstarije pivovarske industrije u Sloveniji, ide u red onih rijetkih radnih organizacija industrije za koje je njegovanje tradicije ne samo rezime prošlosti već i obaveza prema vlastitoj budućnosti, što više investiranje u budućnost. Takve specifične muzejske organizacije (Muzej prehrane koprivničke Podravke, Muzej Belišće, Muzej Zavoda Crvena zastava – Kragujevac, Muzej rudarstva i metalurgije – Bor) nisu novina, ali u posljednje vrijeme njihova djelatnost očito opada, što je najvjerojatnije u prvom redu, u vezi s privrednom stagnacijom.

Osnovni problem tih institucija je kako nakon otvaranja takvog muzeja – izložbe, čemu je prethodio velik entuzijizam pojedinca ili manje grupe ljudi i često velike borbe unutar kuće, kako se dakle razvijati i ostati prisutan u javnosti. Budući da takvi muzeji nemaju čvršću organizacijsku strukturu uutar ustanove ili izvan nje, a konceptijski najčešće preslikavaju predodžbu muzeja kao mjesta pohrane »starih predmeta«, uz uspjeliji ili manje uspješan postav,

njihova je sudbina najčešće tiho i nevidljivo odumiranje<sup>1</sup>. Čini se da će Pivovarski muzej Pivovarne Union, otvoren 31. 3. 1987. god., uspjeti izbjeći toj zakonitosti jer je razvio specifičan odnos prema posjetiocu, što se bilježi kao najznačajnija inovacija koja mu je i donijela specijalno priznanje Evropskog savjeta za »Muzej godine 1989.«

Obilazak muzeja počinje u tvorničkom krugu, slijedeći tehnološki proces dobivanja piva od fermentacije i filtracije do ambalažiranja. Ti su prostori kompjuterizirane tehnologije »humanizirani«, »omekšani« velikim efektivnim fotografijama s motivima Ljubljane, kulturno-povijesnih spomenika i etnografskim motivima slovenskog sela. Nastojalo se da se prostor rada što više akcentuira kulturnim sadržajima kako bi se utjecalo i na radno osoblje. Posjet se nastavlja u drugoj zgradi polivalentnih sadržaja: restaurant za goste tvornice, radnička menza, prostor za poslovne sastanke, dobro opremljena sala za projekcije, galerija i stalna izložba te radni prostori i depo muzeja. Taj je objekt, sagrađen 1923. godine bio u upotrebi kao sladarna sve do nedavno i predstavlja lijep primjer spomenika industrijske arheologije. Nažalost, novom adaptacijom potpuno je anulirana stara funkcija zgrade, u čemu je i postojala mogućnost za prikazivanje zastarjeloga proizvodnog procesa i opreme kao suvremena muzeološka tema par excellence. Nije iskorištena šansa da se originalnost i autentičnost zgrade i njene funkcije prezentira u jednom konceptu šireg značenja muzeja, odnosno da se prikaže zastarjela tehnologija kao fenomen i baština industrijskog nasljeđa. Na prostoru određenom za stalni postav muzeja autori na čelu s arh. Božičem, instinktivno su se odlučili za ustaljenu varijantu muzejske prezentacije, za jedan statičan pristup koji u sebi

sadrži nekoliko sadržajnih nivoa. Historijat pivovare temelji se prvenstveno na osnutku tvornice 1864. godine, kao Pivovarne braće Kozler, i kasnije, 1906. godine, Pivovarne Union, te na prikazu povijesti tehnologije proizvodnje piva, ambalaže i reklame. Proširenje teme je diskurs o sirovinama hmelju i ječmu, njihov agronomski aspekt i etnološko tradicijski na slovenskom području; nadalje, etiketa svih jugoslavenskih i nekih inozemnih pivovara, kao i pivske čaše i reklame. U postavu je vrlo slikovit detalj vezan uz transport piva, izradu ambalaže, bačava i već rijedak primjer gostioničarskog šanka specijalno namijenjenog hlađenju i točenju piva. Izdvojena cjelina koja se nadovezuje na stalni postav je rekonstrukcija gostionice u kojoj su samo dva autentična predmeta, gramofon i registarska blagajna, tako da nije postignut efekt koji se očekivao: »gostilna« se doima na pola puta između rustikalno uređenog interijera gostionice, vrlo čestog u Sloveniji, i muzejske ambijentalne cjeline. Muzej ima mogućnost organiziranja manjih tematskih izložbi, u zasebnom prostoru galerije, koja je pak povezana s dobro opremljenom dvoranom (kapaciteta 60–70 mjesta). Tu se posjetiocima projiciraju propagandno marketinški spotovi i filmovi, čiji izbor nije slučajna, jer je nastanak muzeja i njegova koncepcija kao i aktivnosti dio šire strategije propagande tvornice.

Primljeno: 4. 5. 1990.

<sup>1</sup> Opširnije o fenomenu muzeja industrije vidi *Informatica Museologica* 3–4, 1982 posvećena industrijskoj arheologiji.

## SUMMARY

### The Beer Brewery Museum of the »Union« Brewery in Ljubljana

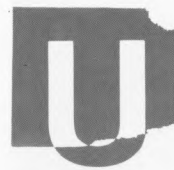
Višnja Zgaga

The Beer Brewery Museum opened in the oldest brewery in Ljubljana the »Union«, and was awarded a special prize as »Museum of the Year, 1989« by the European Council.

The visit to the museum begins in the brewery courtyard and then follows the beer brewing process from fermentation and filtering to packaging. The brewing technology is computerized and the interior made comfortable and pleasing, decorated by photographs. In the building of the former maltings, a sample of industrial archaeology from 1923, a museum with a permanent display has been arranged, along with a depot, offices, a refectory and a restaurant for visitors, conference rooms etc. The permanent display shows the history of the brewery from its establishment in 1864, the history of beer brewing technology, packing materials and advertisements. A separate unit is made up by a reconstructed traditional inn. The museum has additional space for special thematic exhibitions and an auditorium for TV-spot and film shows. The establishment of the museum, its conception and activities are part of the brewery's more extensive publicity activities.

## STALNA IZLOŽBA RAZVOJ GRADA CELJA 1945–1980.

Rolanda Fugger Germadnik  
Muzej revolucije  
Celje



zgradi adaptiranoj za muzejske potrebe Muzej revolucije Celje je u tri etape (1987, 1988, 1989) postavio stalnu izložbu Razvoj grada Celja 1945–1980. Izložba je podijeljena u niz od triju kronoloških razdoblja, čije granice ujedno

predstavljaju prijelomna razdoblja u razvoju jugoslavenskog društva: I. razdoblje (1945–1950), II. razdoblje (1950–1963), III. razdoblje (1963–1980). U okviru njih redaju se teme koje govore o pojedinim razvojnim fazama Celja i životu i radu Celjana.

Razdoblje 1945–1950. predstavljeno je sljedećim temama: zadnji dani rata, obnova i društveno politički život nakon oslobođenja, osnivanje mreže osnovnog i srednjeg školstva, nestašica stanova i opskrba – dva osnovna problema grada, polaganje temelja socijalističke privrede i prva petoljetka, crveni kutić, procvat narodnog prosvjetiteljstva i fiskulture u slobodi.



Muzej revolucije, Celje – detalj postava I razdoblja (1945 – 1950); iz fototeke Muzeja revolucije



Muzej revolucije, Celje – detalj postava II razdoblja (1950 – 1963); iz fototeke Muzeja revolucije